

MARTS 2007 · PRIS 49,50 KR.

NOTAT

om EU i 50 år

50 år - hvad er der at fejre?

EU's lovgivning fylder nu 90.000 sider

10 udfordringer til fremtiden

Gammel som 50 årig?

Den tidligere nordiske statsminister, David Trimble, sagde for nogle år siden: »EU er svaret på efterkrigstidens problemer«.

Et af svarene var fællesmarkedet, begyndende med kul og stål. I marts år 2007 fejres 50-året for Rom-traktaten som oprettede det europæiske fællesmarked – som siden blev til EU.

Ovennævnte statsminister-udsagn var imidlertid også præget af en vis skepsis: Hvis EF var svaret på datidens problemer, hvad er så svaret på nutidens problemer?

Trods jubilæum kan det ikke skjules at Unionen er i problemer.

Senest fik den et stort mistillidsvotum ved folkeafstemningerne i foråret 2005 i Frankrig og Holland. De franske og hollandske vælgere stemte med stort flertal nej til den foreslåede EU-forfatning. EU-lederne besluttede at der skulle være en tænkepause, og blandt andet Danmark aflyste en folkeafstemning, egentlig planlagt til den 27. september 2005.

I denne udgave af bladet NOTAT, som har dækket EU's udvikling i 34 af årene, medvirker vi til at gøre status og give input til festtalen.

Vi genfortæller historien om EU's tilblivelse og tegner et lille portræt af nogle af EU's fædre. Vi giver et overblik over EU's udvikling – og ikke mindst over det helt dominerende træk ved udviklingen, nemlig det stadige vokseværk. Vokseværket gælder både i forhold til udvidelser med nye lande i medlemskredsen, og det gælder i forhold til den stadige uddybning af samarbejdet med nye emner og kompetencer.

NOTAT forsøger også i dette nummer at besvare grundlæggende spørgsmål, som ofte stilles: Hvad laver de egentlig i EU? Hvor meget bestemmer de? Derfor bringer vi også et aktuelt miniportræt af EU's institutioner.

Men hvad med fremtidens udfordringer og svaret på dem?

Nu er tænkepausen officielt blevet afsluttet. Lederne af EU – de 27 landes stats- og regeringschefer – står igen ved korsvejen:

Nogle mener at netop den foreslåede forfatning var kronen på værket og svaret på fremtidens udfordringer. Andre mener at EU-forfatningen allerede er forældet, længe før den eventuelt træder i kraft.

Den debat kommer vi til at høre meget mere til. Interessant er det derfor også at genfortælle historien om danskerne som det folk i EU, der har haft flest folkeafstemninger om EU og dermed også de fleste og mest grundige debatter om udviklingen.

Vi håber dette nummer af bladet NOTAT vil bidrage til at vække interesse og debat.

INDHOLD

EU bestemmer mere end Folketinget	3
EU 50 år – hvad er der at fejre?	4
Fodbold, popmusik og romkugler	6
EU's lovgivning fylder 90.000 sider	7
Flere lande – tættere samarbejde	8
Folkeafstemninger i Danmark	10
Holdningen til EU splittede danskerne	12
Et nej der gav genlyd	14
Merkel vil undgå folkeafstemninger	15
EU's institutioner	16
Slipsemændenes fællesskab	20
Den kristendemokratiske bevægelse	22
Fransk embedsmand opfandt EU	24
En helgen i jakkesæt	26
10 udfordringer for fremtiden	28
Nyt NOTAT	30

Forsidefoto: EU-ledere samlet til Kommissionsformand Barroso's 50 års fødselsdag.

Abonnement: Helårligt 495 kr. halvårligt 260 kr. studerende og pensionister: Helårligt 370 kr. halvårligt 195 kr. Foreninger, biblioteker, læsesale: Helårligt 790 kr. halvårligt 410 kr. Udkommer 11 gange om året • Giro 5 00 01 81, NOTAT 8961 Allingåbro – Dette nummer er udgivet med støtte fra Nævnet vedrørende EU-oplysning.

Redaktionen: redaktionen@notat.dk

I redaktionen: Åge Skovrind, Erling Böttcher (ansv.), Anders Rom Dahl, Staffan Dahllöf, Pelle Christy Geertsen, Kenneth Haar, Luise Pihl, Kirsten Wulff og Sven Skovmand.

Abonnement: Dorte Duun, dorte@notat.dk

Forretningsfører: Finn Ellegaard, finn@notat.dk

Al post til NOTAT sendes til: Nordkystvejen 2 F, 8961 Allingåbro, Tlf. 86 48 16 00

ISSN: 1603-7480

Med venlig hilsen
Erling Böttcher

Hvem er Europa?

Verdensdelen Europa er opkaldt efter en figur fra den græske mytologi. Europa var kongedatter, og myten fortæller, at hun en dag, mens hun gik langs stranden, blev bortført af Zeus. Zeus var glad for kvinder og holdt desuden af at klæde sig ud, når han var ude på eventyr. Da han ville forføre Europa, havde han til lejligheden taget skikkelse af en tyr, og efter at have fået Europa til at sætte sig op på ryggen af sig, svømmede han bort med hende til Kreta. På Kreta blev Europa mor til Minos, der senere blev konge på Kreta.

EU bestemmer mere end Folketinget

Det EU, som nu fylder 50 år, opfattes af mange danskere som noget ret fjernt, uforståeligt og uvedkommende. Men i virkeligheden er fællesskabet en meget nær og håndfast del af vores hverdag.

EU har for eksempel

- indført forbud mod tobaksreklamer,
- tilladt farvestof i yoghurt og tilsætningsstof i foder,
- tilladt at madvarer bliver tilsat vitaminer og andre stoffer – at de beriges, som det kaldes,
- vedtaget forhøjelser af prisen på hvede og mælk,
- bevilget nødhjælp til ofrene for et jordskælv i Latinamerika og indgået en fiskeriaftale med Senegal,
- stemt sammen med USA i FN om en resolution mod terror og givet USA fuld støtte i krigen mod Taliban-styret i Afghanistan.

EU har i dag større betydning for danskernes hverdag end Folketinget. Sådan har det ikke altid været.

EU startede som et fælles marked, og der kunne kun vedtages fælles love, hvis alle lande var enige. I dag vedtager EU love med flertalsbeslutninger, og vi får flere love fra EU end fra det danske folketing. EU repræsenterer os oftere i udlandet, end vore egne myndigheder gør.

Det fælles marked

Traktaten om Det Europæiske Fællesskab blev underskrevet den 25. marts 1957 af Frankrig,

Vesttyskland, Italien, Holland, Belgien og Luxembourg – de lande, som seks år tidligere var gået sammen i Kul- og Stålnationen. Underskrivelsen fandt sted på et møde i Rom, og derfor blev traktaten kaldt for »Rom-traktaten«.

Traktatens mål var, at man i løbet af 12 år skulle skaffe et fælles marked for industri- og landbrugsvarer. Men den sigtede videre end det. I indledningen stod der, at fællesskabet skulle fremme »endnu snævrere forbindelser mellem de stater, som det forener«.

I de franske og engelske udgaver af traktaten brugte man ordet »union«, som oversat til dansk kan betyde både sammenslutning og union.

Forud for den danske folkeafstemning om EF-medlemskabet i 1972 blev ordet union oversat til sammenslutning. Lovgiverne frygtede, at ordet »union« ville øge modstanden mod dansk medlemskab, fordi der dengang var en udbredt modvilje mod tanken om, at EF skulle beskæftige sig med andet end handel og økonomi.

Rom-traktatens visioner om et snævrere samarbejde fik stor betydning for udviklingen i EU.

De var styrende for EF-Domstolen i Luxembourg, som betragtede det som sin opgave at give fællesskabet så meget magt som muligt. På den måde blev grunden til den politiske union allerede lagt i 1957 – 35 år før den blev en realitet. ♦

EU bestemmer nu på en lang række områder, som medlemslandene tidligere selv tog vare på. For eksempel har fællesskabet ydet nødhjælp efter en jordskælvskatastrofe i Latinamerika.

EU 50 år

– hvad er der at fejre?

EU fylder 50 år, men er der noget at fejre?

Hvad har været den største succes?

Den største fiasko? Og hvilken fødselsdagsgave ville du give den midaldrende jubilar?

Vi har stillet spørgsmålet til nogle af dem, der vil præge debatten om EU de kommende år.

På de følgende sider kan du læse svarene fra

- Mette Lykke Nielsen, Radikal Ungdom
- Dan Jørgensen, Socialdemokraterne
- Morten Messerschmidt, Dansk Folkeparti
- Rune Lund, Enhedslisten
- Ditte Staun, Folkebevægelsen mod EU
- Peter Lemmich, Europæisk Ungdom
- Karsten Lauritzen, Venstres Ungdom
- Hanne Dahl, JuniBevægelsen

EU 50 ÅR

Hanne Dahl, talsperson,
JuniBevægelsen

Største succes: Udvidelsen mod øst! Det er glædeligt at EU ikke længere kun er for de rige.

Største fiasko? Mangel på folkelig opbakning og at man har skabt et system hvor hensynet til markedet er overordnet alle andre hensyn – såsom forbrugerbeskyttelse, sundhed, miljø og arbejdstageres rettigheder.

Min fødselsdagsgave: Demokratisk legitimitet. At de danske folketingsmedlemmer tog ansvar for at føre politik, i stedet for altid bare at fralægge sig indflydelsen ved at henvise til at det kommer fra EU.

EU 50 ÅR

Ditte Staun, talsperson,
Folkebevægelsen mod EU

Største succes: Folkeafstemninger i ikke mindst de nordiske lande. Folkestyret er en fælles værdi, som øger sammenholdet – også med Norge og Grønland, som har valgt en anden vej.

Største fuser har været EU-forfatningen, som blev slået stort op med et konvent efter amerikansk model, for at blive bortdømt af franskmændene og hollænderne på trods af en massiv kampagne for et ja i begge lande.

Min fødselsdagsgave: Hvis jeg var EU, ville jeg ønske mig et nyt folk! Det nuværende vil jo tydeligvis ikke vide af jubilarens væsen – en stadig snævrere union.

EU 50 ÅR

Rune Lund, EU-ordfører, Enhedslisten

Største succes: At franskmændene og hollænderne stemte nej til et skridt i den forkerte retning. Det er godt, at befolkningerne kan træde ansvarligt til, når politikerne ikke selv kan finde ud af det.

Største fiasko: Selve EU – at man har valgt at organisere internationalt samarbejde for 27 lande i Europa i en organisation, der er så upopulær blandt befolkningerne.

Min fødselsdagsgave: En ABC i demokrati.

EU 50 ÅR

Morten Messerschmidt, EU-ordfører, Dansk Folkeparti

Største succes: EU har bidraget til 50 års økonomisk vækst. Harmonisering af tekniske regler for samhandel har gjort udveksling af varer mere enkel og modgået tidligere tiders tendens til national protektionisme.

Største fiasko: Efter 50 år har EU endnu ikke fået gjort op med den omfattende svindel med europæernes penge, og man spiller fortsat enorme summer på en meningsløs landbrugspolitik.

Min fødselsdagsgave: En ny traktat, som respekterer landenes selvstændighed, uafhængighed og ret til forskellighed.

EU 50 ÅR

Mette Lykke Nielsen, Europaudvalget, Radikal Ungdom

Største succes: At samarbejde på tværs af grænser fungerer, og at vi har et Europa hvor tanken om krig mellem stater er utænkeligt.

Største fiasko: EU's uansvarlige visum-regime der begrænser studerendes adgang til at studere i EU.

Min fødselsdagsgave: EU skal have opmærksomhed fra borgerne i Europa, og en kopi af Radikal Ungdoms bud på fremtidens Europa.

EU 50 ÅR

Karsten Lauritzen, formand, Venstres Ungdom

Største succes: At EU gennem 50 år har sikret fred, frihed og vækst – tidligere fjender arbejder sammen til gavn for fællesskabet.

Største fiasko: At forfatningstraktaten ikke blev til noget. Nu kæmper vi stadig med EU's demokratiske underskud og uigennemskuelighed.

Min fødselsdagsgave: Nye visionære politikere som Uffe Elle-mann, Kohl og Mitterrand, der tager det europæiske projekt seriøst.

EU 50 ÅR

Dan Jørgensen, medlem af Europa-Parlamentet for Socialdemokraterne

Der er mange succeser, men noget af det største er nok miljøpolitikken. I forhold til vand, luft og ikke mindst begrænsningen af farlige kemikalier har EU gjort en stor forskel.

Største fiasko: Det udemokratiske samarbejde. EU-parlamentet burde have meget mere magt. Og EU-kommissionen burde ikke have monopol på at kunne fremsætte forslag.

Min fødselsdagsgave: En ny forfatning, som gør samarbejdet mere demokratisk og bedre til at agere på den globale scene. Plus omfattende reformer af landbrugsordningerne.

EU 50 ÅR

Peter Lemmich, formand for Europæisk Ungdom

Største succes: 50 års fred, herunder genforeningen af det politiske Europa.

Største fiasko? Landbrugsstøtten. Den havde måske sin berettigelse for 50 år siden, men ikke i et moderne EU.

Min fødselsdagsgave: En mere demokratisk og gennemsigtig opbygning, én stemme på den internationale scene, udvidelse af eurozonen (også til Skandinavien) og hurtigere udvidelse af Schengen-samarbejdet.

Fodbold popmusik & romkugler

De begivenheder, der kommer til at markere Rom-traktatens 50-års fødselsdag, er først og fremmest rettet mod de unge. Det har Kommissionen besluttet.

Et af højdepunkterne er en stor popkoncert den 24. marts ved Atomium, den 100 meter høje model af et jernkrystalmolekyle i Bruxelles. Koncerten transmitteres på belgisk tv, og blandt de medvirkende er Arno, Axelle Red, Clouseau, Helmut Lotti, Maurane, Calogero, Zuccherò, Simply Red, Kim Wilde, Julio Iglesias, Demis Roussos og The Corrs.

EU-United

En anden stor begivenhed var en fodboldkamp den 13. marts på Old Trafford i Manchester, hvor United spillede mod et hold kaldet Europe XI, der bestod af spillere fra en lang række EU-lande. Den italienske landstræner Marco Lippi satte holdet, der talte stjerner som Steven Gerrard, James Carragher, Eric Abidal, Juninho Pernambucano, Carles Puyol og Gianluca Zambrotta. Ronaldinho meldte afbud.

Fra Uniteds side begrundes samarbejdet med, at det er ca. 50 år siden, Manchester United begyndte at spille europæiske turneringer, og hvad var så mere naturligt end at fejre de to begivenheder sammen?

Formanden for EU-kommissionen José Manuel Barroso glædede sig før kampen.

»Der findes ingen bedre måde at fremvise Den Europæiske Union ved de 50 år end gennem Europas yndlings sport, som forener europæerne på en enestå-

ende måde, gennem en lidenskab vi alle deler og et sprog, vi alle taler«, siger Barroso. Resultatet blev 4-3 til Manchester, så om glæden holdt ved vi ikke.

Hvad EU har gjort for os

Formålet med festlighederne er selvfølgelig også politisk. Rom-traktaten skal med Kommissionens ord fejres som den første byggesten til et EU, som har sikret borgere »fred og stabilitet, frihed og demokrati, velstand, job og vækst«.

I anledning af fødselsdagen er der arrangeret en lind strøm af symposier, konferencer og seminarer – fortrinsvis for unge.

I Danmark udskrives en plakat- eller stilekonkurrence for elever i 1. og 2. g om temaet »EU hvad nu? Fra Rom til Rom«, og i Rom kaldes til et »ungdomstopmøde«, hvor unge, udvalgt under nationale debatter mødes for at »bidrage aktivt til debatten om EU's fremtid med henblik på valget til Europa-Parlamentet i 2009«.

Gratis romkugler

Mange andre begivenheder skal markere 50-året. For eksempel en stjernedekorert båd, der sejler rundt på Ljubljana-floden i Slovenien og deler »reklamematerialer« ud. Hvor markante festlighederne bliver, varierer fra land til land. Rumænien top-per med 45 begivenheder i kalenderen, mens Danmark foreløbig kun har tre på bedding: En konkurrence for gymnasieelever, en udstilling og uddeling af romkugler på årsdagen i flere store byer – på Kommissionens regning. ♦

Fodboldstjernen Ronaldo var en af spillerne der 13. marts mødte EU United på Old Trafford.

Arrangementer for enhver smag skal markere 50-året for Rom-traktaten, men Kommissionens vigtigste målgruppe er de unge.

NOTAT har kigget på programmet.

1957

Rom-traktaten

Ved et topmøde i Rom i Italien indgår 6 lande et europæisk økonomisk fællesskab, også kaldet fællesmarkedet. De 6 lande er Holland, Belgien, Luxembourg, Tyskland, Frankrig og Italien.

EU's lovgivning fylder nu 90.000 sider

Hver eneste måned kører hundredvis af lastbiler fra Bruxelles til Strasbourg og tilbage igen med tonsvis af EU-dokumenter – og tolke og sekretærer følger med.

Årsagen er, at EU-parlamentet har tre adresser. Møderne holdes på skift i den franske by Strasbourg og den belgiske hovedstad Bruxelles, mens Parlamentets administration har hjemsted i Luxembourg.

Al denne flytten frem og tilbage giver en ekstra udgift pr. år på omkring halvanden milliard kroner, viser en rapport, som EU-parlamentet fik lavet for et par år siden.

Systemet er blevet kritiseret i årevis – også af Parlamentets medlemmer, og over en million mennesker har skrevet under på www.oneseat.eu for at protestere. De fleste ønsker Bruxelles som hovedsæde for Parlamentet, men foreløbig er der ikke udsigt til, at Frankrig vil opgive Strasbourg som med-hjemsted.

De fyldte lastbiler giver et godt billede af de enorme mængder af dokumenter, som år efter år produceres i EU. Mange af dem er oversat til alle de officielle EU-sprog, som der er 23 af efter den seneste udvidelse i 2007.

Acquis communautaire

De vigtigste papirer er selvfølgelig de love, som har indflydelse på dagliglivet for den næsten halve milliard EU-borgere. Med et fransk ord taler man om EU's »acquis communautaire«, som betyder »gældende fællesskabsret«. Det er alle de love, som gennem årene er vedtaget af EU, og som europæiske borgere og virksomheder har at rette sig efter. Diskussionen om de nye ansøgerlande fra Central- og Østeuropa har i høj grad handlet om, i hvilket omfang de har formået at ændre deres lovgivning i overensstemmelse med EU's acquis communautaire. Det har været forudsætningen for, at de kunne optages i EU.

Efterhånden som EU beskæftiger sig med stadig flere områder, er antallet af EU's love – de såkaldte direktiver og forordninger – vokset dramatisk. Særligt efter oprettelsen af det indre marked i 1987 er der kommet fart på.

EU-kommissionen opgør selv, at der nu er over 90.000 sider EU-lovgivning. ♦

1973

Udvidelse med tre lande

De seks bliver til De Ni. Danmark, Irland og Storbritannien bliver medlemmer af fællesmarkedet. Norges vælgere stemmer nej til medlemskab. Allerede kort tid efter folkeafstemningen i Danmark, begynder elementer af den politiske union at komme på dagsordenen. I første omgang afviser Danmark at EU-parlamentet skal vælges direkte af vælgerne.

Flere lande Flere lande re samarbejde – tættere samarbejde

En tilbagevendende debat er, om EU skal lægge vægt på at få flere lande med – eller om man skal satse på et tættere samarbejde.

Allerede i 1960'erne spøjte diskussionen: Skal vi integrere i dybden, det vil sige samarbejde endnu tættere? Eller skal vi hellere integrere i bredden, altså få flere lande med?

Tilhængere af et tæt samarbejde har frygtet, at udvidelser ville »fortynde« samarbejdet og gøre det mindre forpligtende. Det har der nu hidtil ikke været nogen grund til. Erfaringerne har vist, at samarbejdet er ble-

vet gjort tættere, hver gang nye lande er kommet med i klubben.

- * I 1970'erne blev Danmark, Storbritannien og Irland medlem – og i slutningen af 1970'erne fik de meget integrationsvenlige en stor drøm opfyldt: Nemlig direkte valg til EU-parlamentet.
- * I 1980'erne blev Grækenland, Spanien og Portugal medlem – og i 1986 fik man vedtaget Det Indre Marked.
- * I 1990'erne blev Østrig, Sverige og Finland medlem – og inden disse lande kom ind,

A general view of downtown Sofia.
(ÉEPA PHOTO / VASSIL DONEV)

93-year-old peasant woman Ioana in a traditional dress cleaning wool by hand in order to manufacture wool clothes and carpets, in the village of Bogdan Voda, Maramures county (northern Romania). (EPA PHOTO / PAUL BUCIUTA)

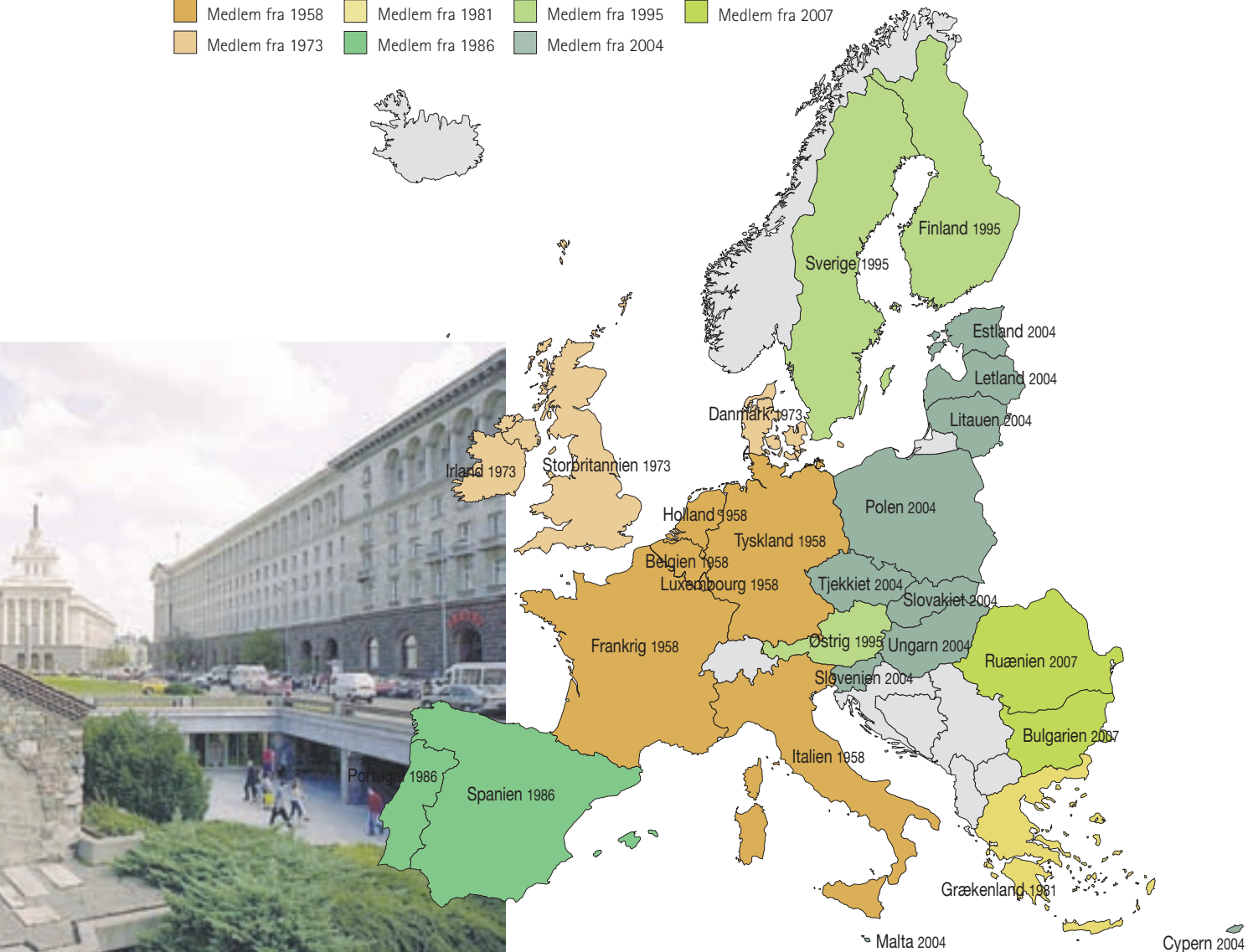
1979

Direkte valg til EU-parlamentet

Imod Danmarks ønske indføres direkte valg til EU-parlamentet. Indtil da havde Parlamentet bestået af repræsentanter udpeget af de enkelte landes parlamenter.

- Medlem fra 1958
- Medlem fra 1981
- Medlem fra 1995
- Medlem fra 2007
- Medlem fra 1973
- Medlem fra 1986
- Medlem fra 2004

havde man vedtaget Maastricht-traktaten med blandt andet fælles mønt.

* I 2000-årene blev 12 nye central- og øst-europæiske lande medlemmer – og inden da havde man indført både Amsterdam-traktaten og Nice-traktaten, begge med tættere samarbejde og mindre vetoret til de enkelte lande.

* 2010-årene: Nye lande banker på for at blive medlem. Først i køen er Kroatien og Tyrkiet. Inden det sker, ønsker man at vedtage en fælles forfatning, som også inde-

holder tættere samarbejde og mindre vetoret til de enkelte lande.

Skal holde sammen på det hele

Nogle historikere vil med henvisning til Romerriget sige: Jo flere fjerne egne et rige omfatter, jo mere central magt skal der til for at holde sammen på det hele.

Man kan også se det sådan, at der opstår et spil, hvor man på skift er nødt til at imødekomme forskellige interesser. Eller sagt

med andre ord. Hvis de udvidelsesvenlige lande har fået deres vilje, vil næste skridt være at opfylde nogle ønsker fra de lande, som ønsker et snævrere samarbejde.

Vekselvirkningen har også været omvendt: Med integration i dybden først og derefter udvidelse. Man følger de lande, som ønsker en uddybning af samarbejdet, men man betinger sig samtidig, at de vil være med til at åbne for tilgang af nye medlemslande. ◆

1980

Udvidelse med Grækenland

Grækenland bliver medlem af EU efter i 1974 at have frigjort sig fra et militærdiktatur og indført demokratiske valg. De ni bliver til de 10. Man begynder at tale om »euro-sklerose«, det vil sige at EU var i stilstand og ikke producerede tilstrækkelig med vækst og beskæftigelse, mens landene ikke var villige til at bøje sig for at få indført fælles markedsregler. Derfor begynder planerne om EU-pakken for et indre marked at tage form.

Folkeafstemninger i Danmark

– fire gange ja og to gange nej

Danmark er det land som har gennemført flest folkeafstemninger om EU. Ifølge EU's egne undersøgelser er danskerne dermed også blevet det folk, som har den største viden om EU.

1972: JA

Ja eller nej
til medlemskab
63,3 ja – 36,6 nej
90,1 procent stemte

Datoen 2. oktober 1972 vil blive stående som en vigtig dato i dansk historie. Det var dagen, hvor danskerne skulle stemme, om landet skulle være medlem af EF. Tilhængerne af dansk EF-medlemskab sagde at det ville være en økonomisk katastrofe ikke at være med. Modstanderne mente at Danmark ville miste selvstændighed – de henviste til Rom-traktatens formål om »en stadigt snævrere union«. Tilhængerne vandt folkeafstemningen, men ingen af parterne fik helt ret. Der kom en økonomisk krise alligevel, og vi beholdt tilsyneladende selvstændigheden.

2001:

Nice-traktaten uden
folkeafstemning

Folketinget gennemførte i 2001 et dansk ja til endnu en ny traktat, nemlig Nice-traktaten som blev vedtaget ved et topmøde kun tre måneder efter den danske euro-afstemning. Dermed brød Folketinget traditionen med, at afgivelse af magt til EU skal godkendes af vælgerne – en vis »folkeafstemningstræthed« efter euro-afstemningen få måneder forinden spillede en afgørende rolle for Folketingets beslutning om at gøre det selv. EU's nuværende grundlag, Nice-traktaten, er dermed ikke blevet vedtaget efter en bred folkelig debat i Danmark.

1986: JA

Folkeafstemning om det indre marked
56,2 ja – 43,8 nej
75,4 procent stemte

I 1986 kom forslaget om »det indre marked«. Det gik ud på at der skulle gælde de samme regler i alle medlemslandene for alle varer, der købes og sælges. Det betød, at sundhedsfarlige stoffer ikke kunne forbydes i ét land – det skulle være EF, der gjorde det, hvilket kunne være meget vanskeligt og tage lang tid, for så skal alle lande jo være enige. Alle varer skulle nu følge samme regler i alle landene. Derfor er der kommet fælles regler for alt lige fra kondomer til agurker.

Tilhængerne argumenter var, at det indre marked ville gavne økonomien. Modstanderne var bekymrede for, at de demokratiske muligheder blev ringe og især for at miljøet ville få det dårligere.

1992: NEJ

Ja eller nej til Unionen
49,3 ja
50,7 nej
83,1 procent stemte

Vi kom med i det indre marked, og allerede den 2. juni 1992 kom folkeafstemningen om Unionen. Traktaten hed Maastricht-traktaten efter den hollandske by, hvor den blev vedtaget. Nu begyndte målsætningen om en »stadig snævrere union« at blive til noget. Traktaten ville betyde fælles pengevæsen (euroen), fælles hær, fælles retsregler, fjernelse af grænsekontrol mellem landene og fælles rettigheder og pligter i alle lande for alle unionsborgere.

Tilhængerne sagde at det var nødvendigt at sige ja, for det gjorde alle de andre lande (der var kun folkeafstemning i to andre lande). Modstanderne mente, at hvis ikke danskerne havde egne grænser, egne penge, eget retsvæsen og militær, så var det ikke mere et selvstændigt land.

1993: JA

Ja eller nej til Unionen med fire undtagelser
56,8 ja – 43,3 nej
86,5 procent stemte

Det blev et nej ved afstemningen i juni 1992. Det er bemærkelsesværdigt, at et stort flertal i Folketinget sagde ja, mens der var et flertal i befolkningen, der sagde nej. Traktaten var kun gyldig, hvis alle lande sagde ja – men den danske regering ville ikke kræve en ny traktat. I stedet lavede man en erklæring om traktaten, hvor der stod at Danmark ikke skulle deltage i det hele – det var de 4 såkaldte undtagelser.

Traktaten blev sendt til folkeafstemning igen den 18. maj 1993 og vedtaget med et lille flertal. Det skabte stor bitterhed hos modstanderne at man sådan kunne lave en omafstemning.

1998: JA

Folkeafstemning om udbygning af Unionen
55,1 ja – 44,9 nej
76,2 procent stemte

Ved afstemningen 28. maj 1998 om Amsterdam-traktaten var billedet det samme som ved tidligere afstemninger.

Folketingsflertallet og erhvervslivet anbefalede et ja af økonomiske grunde, modstanderne slog mest på tabet af demokrati.

2000: NEJ

Ja eller nej til Euroland
46,8 ja – 53,2 nej
87,5 procent stemte

28. september 2000 kom så afstemningen om dansk deltagelse i den fælles mønt, euroen. Egentlig havde vi sagt nej til dette både i 1992 og 1993, og bekræftet det i 1998.

Alligevel troede folketingsflertallet, at holdningen var skiftet. Det var den nu ikke. Den 28. september 2000 stemte danskerne nej, og derfor er der nu 3 EU-lande der ikke har euroen (bortset fra de nyeste medlemslande, som først skal gøre deres økonomi euro-klar). Foruden Danmark er det Storbritannien og Sverige, som også har haft en folkeafstemning, der endte med at afvise euroen og beholdt den svenske krone.

2008?**Forfatningsafstemning?**

Danmark skulle have været til folkeafstemning 27. september 2005. Vælgerne skulle tage stilling til, om Danmark skal tilslutte sig at EU skal have en egentlig forfatning, nemlig »Traktat om en forfatning for Europa«, som EU-lederne havde godkendt ved et topmøde i Rom i december 2004. Men folkeafstemningen i Danmark blev aflyst, det samme i Irland, og herudover aflyste bl.a. Sverige, Polen, Tjekkiet og Storbritannien deres godkendelsesprocedure. Årsagen er, at forfatningen blev nedstemt ved folkeafstemningerne i Frankrig 30. maj 2005 og i Holland 1. juni 2005, med henholdsvis 54,7% nej og 61,6% nej. Dermed var forfatningen faktisk faldet, da man kun kan ændre vedtægterne i EU, hvis alle lande er enige.

Planen er nu at gennemføre så store dele af forfatningen som muligt. Det kan derfor ende med en ny dansk EU-folkeafstemning i 2008 eller 2009.

1982**Grønland træder ud**

Det grønlandske hjemmestyre, indført i 1979, sætter Grønlands fortsatte medlemskab til folkeafstemning. Resultatet blev, at grønlænderne stemte nej med 53 procent mod 47. Som det foreløbig eneste land trådte Grønland dermed ud af EF.

● Udvandlingspolitik - Måske andet vil blive - vil stige 20-30 procent ● 20.000 arbejdspladser i nye områder i landbrugsindustrien ● Gælden til udlændene vil økonomisk stige ved devaluering ● EF-landene står parat til at overtage danskernes markeder ● Drogproblemerne kræver mange penge, som måske ikke vil blive indsparet ● Præsident vil søttes ud af land

Prisen udregnet for et dansk nej til EF
Stort flertal i Socialdemokratiet for at gå ind i fællesmarkedet: Side 2

FREDAG DEN 5. SEPTEMBER SIDE 1

Thomas Nielsen: Det vil blive dyrt for os at stå uden for fællesmarkedet, og virkningerne vil melde sig hurtigt

Mange arbejdsløse, hvis Danmark stemmer nej

Vi vil komme ud i endog meget store vanskeligheder, siger LD's formand til Fylde-Posten

Mange arbejdsløse inden for indførelsen af det nye fællesmarked i 1972, efter at der på regeringsplan var blevet enighed om optagelsen. Den blev hård og skabte en dyb og langvarig splittelse i den danske befolkning.

Mange har i DR's serie »Krøniken« oplevet en vred Karen Jensen, spillet af Pernille Højmark, der flytter fra hjemmet, fordi hendes kæreste Børge From, alias Dick Kaysø, har besluttet sig for at stemme ja til EF. De danske EF-tilhængere nedtonede under valgkampen det politiske sigte med Rom-traktaten og pegede i stedet på de økonomiske fordele ved

Afstemningen om medlemskab i 1972 var præget af argumenter om, hvor dyrt det ville være at sige nej.

Holdningen til EU splittede

Også i Irland, Storbritannien, Frankrig, Holland, Norge, Sverige og på Grønland har holdningen til EU delt befolkningen. Men danskerne er alligevel suverænt det folk i Europa, som flest gange har været i stemmeboksen for at sætte kryds ved et ja eller et nej til EU's videre udvikling.

Kampen om det danske medlemskab gik for alvor i gang i januar 1972, efter at der på regeringsplan var blevet enighed om optagelsen. Den blev hård og skabte en dyb og langvarig splittelse i den danske befolkning.

Mange har i DR's serie »Krøniken« oplevet en vred Karen Jensen, spillet af Pernille Højmark, der flytter fra hjemmet, fordi hendes kæreste Børge From, alias Dick Kaysø, har besluttet sig for at stemme ja til EF. De danske EF-tilhængere nedtonede under valgkampen det politiske sigte med Rom-traktaten og pegede i stedet på de økonomiske fordele ved

medlemskabet, især for landbruget.

Modstanderne medgav, at der kunne være en kortsigtet økonomisk fordel for landbruget, men de gik alligevel kraftigt imod på grund af tankerne om, at EF-samarbejdet på længere sigt skulle udbygges til en union.

Folkeafstemning om økonomiske fordele

Tilhængerne førte i begyndelsen stærkt i meningsmålingerne. Men da modstanderne i de sidste måneder halede kraftigt ind på dem, spillede regeringen et trumfkort ud: Hvis danskerne stemte nej, forudsagde regeringen, at det kunne blive nødvendigt at nedskrive den danske kronens værdi med 20 procent.

Og i store avisannoncer blev det samtidig forklaret, hvordan »Prisen på et nej« for eksempel ville få 500 gram kaffe til at stige fra

Kampen om det danske medlemskab i 1972 blev hård og skabte en dyb og langvarig splittelse. Mange har set DR's »Krøniken«, hvor en vred Karen Jensen, spillet af Pernille Højmark, flytter hjemmefra fordi kæresten Børge From, alias Dick Kaysø, har besluttet sig for at stemme ja til EF.

danskerne

12,35 til 15,43 kr. – og olie fra 309,98 til 387,48 kr. for 1000 liter.

Resultatet blev et massivt ja til de økonomiske fordele. 63,4 procent satte kryds ved ja til EF, mens kun 36 procent stemte nej. Afstemningen fik rekorddeltagelse. Ikke færre end 90 procent af vælgerne mødte frem i stemmelokalerne.

I mange år var der en udbredt modvilje mod unions-tankerne i en stor del af den

danske befolkning – uanset om man var tilhænger eller modstander af fællesskabet.

De fleste danske politikere – heriblandt statsministrene Poul Schlüter (K) og Poul Nyrup Rasmussen (S) beroligede gang på gang med: »Det sker ikke«.

Men unionen kom som bekendt – med Maastricht-traktaten i 1992. Som et flertal af de danske vælgere kvitterede for ved at stemme nej!

Resultatet fik politikerne til omgående at gå tilbage til forhandlingsbordet, og ved et topmøde i Edinburgh i Skotland året efter blev fire danske undtagelser føjet til unions-traktaten.

Og hermed var vejen banet for et ja.

Undtagelserne betød, at Danmark holdt sig udenfor den europæiske møntunion (ØMU'en), at forsvars- og retspolitik forblev rene danske anliggender, og at vi ikke var omfattet af reglen om unionsborgerskab. ♦

En måned før afstemningen 2. oktober 1972 stod tilhængere og modstandere nogenlunde lige. Men så satte en massiv økonomisk kampagne ind, hvor man gjorde »prisen på et nej« op i kroner og øre for for eksempel kaffe eller sko.

1986

Udvidelse med to lande

Portugal og Spanien bliver medlem af EU. Begge lande slap ud af diktaturer i 1974 og 1975. De 10 blev til de 12. Kort efter går et udvalg med den tidligere franske minister, Jacques Delors, i gang med at udarbejde planer for en fælles valuta. Den såkaldte Delors-rapport om en økonomisk og monetær union udkommer i 1989.

Ved afstemningen om det indre marked i 1986 var det – som i 1972 – økonomiske argumenter, der prægede debatten.

Et nej der gav genlyd

Er Danmarks forhandlingsposition blevet dårligere eller bedre, efter at et flertal har stemt nej ved nogle af folkeafstemningerne om EU-spørgsmål? Det er der politisk uenighed om. Mange mener, at det har skadet Danmark at være »nølend« i forhold til integrationen i fællesskabet. Men Jens-Peter Bonde fra JuniBevægelsen, medlem af EU's Parlament siden 1979, har fremsat denne vurdering:

»Man lytter mere til dem, som tør sige fra end til dem, som blot følger trop. Da Danmark 2. juni 1992 sagde nej til Maastricht-traktaten, vakte det stor opmærksomhed rundt om i Europa. Det franske dagblad Liberation ryddede for eksempel forsiden og skrev: »Merci Danmark« – »Tak Danmark«. Den store italienske avis La Stampa mente, at »den danske nej-stemme er en stemme mod politikere, som anses for at flyve for højt og føre en tilværelse afskåret fra virkeligheden«.

International Herald Tribune skrev, at »danskerne har gjort fællesskabet en tjeneste... Der er en gryende bevidsthed om, at danskerne

har introduceret en smule fornuft i en proces, der er blevet febrilsk og ukontrolleret«.

I Tyskland var reaktionen den samme, og den ledende avis Süddeutsche Zeitung formulerede det på denne måde: »Den danske folkeafstemning kan blive et helsebringende chok, hvis de øvrige EF-lande tager den danske angst alvorligt«. Og den svenske forfatter Per Olov Enquist kaldte nej'et for Danmarks hidtil største bidrag til verdenshistorien.

Ved topmødet i Edinburgh i 1993 fik Danmark forhandlet de fire undtagelser fra traktaten på plads, men man begyndte også at diskutere, hvordan man kunne få mere åbenhed, nærhed og demokrati i EU. Processen startede nogle måneder før med et særligt topmøde i Birmingham. Gejsten holdt dog ikke så længe. Efter danskernes ja i Edinburgh, gik processen ned i tempo. Og den har først igen fået fart, efter at franskmændene og hollænderne i 2005 stemte nej til forslaget til en forfatning for Europa. ♦

Grønland gik mod strømmen

Ved den danske folkeafstemning om EF 2. oktober 1972 stemte hele 70 procent af de grønlandske vælgere nej. Det fik dog ingen betydning, for på den tid var Grønland en del af Danmark og måtte derfor følge med ind i fællesskabet.

Men i 1979 fik Grønland hjemmestyre, og ret hurtigt derefter blev der rejst krav om en ny folkeafstemning om medlemskabet af EF. Den blev gennemført i 1982, og flertallet sagde igen nej. 53 procent stemte imod, 47 procent for.

Derefter fulgte en lang række forhandlinger om Grønlands fremtidige forhold til EF.

De endte med, at EF accepterede at betale 250 millioner kroner om året til Grønland, mod at fællesskabets fiskere fik ret til at arbejde i de grønlandske farvande. Der blev dog indføjet en klausul om, at fiskeriet kun var tilladt, hvis det var biologisk forsvarligt. Og biologerne har i mange tilfælde modsat sig, at EU-fiskere hentede fisk i farvandet omkring Grønland.

Der blev også aftalt særlige regler om told. Den 1. februar 1985 trådte Grønland som det første – og hidtil eneste – land ud af EF.

Færøerne og EU

Færøerne er ikke og har aldrig været med i EU. Det færøske hjemmestyre, som blev etableret i 1948, ønskede ikke at gå med i EF sammen med Danmark i 1972. Færøerne har indgået en fiskeriaftale og en handelsaftale med EU. Færøerne er heller ikke medlem af det europæiske økonomiske samarbejde EØS.

1986

Det indre Marked

Ved et topmøde i Milano i juni 1985 blev det vedtaget at indkalde til forhandlinger om »et indre marked«. Mindst to lande, Danmark og Storbritannien, var imod indkaldelsen af forhandlingerne, og topmødet blev derfor af danske EU-kritikere døbt »kuppet i Milano«. »Det indre marked« betød fri bevægelighed hen over grænserne, ikke kun for varer, men også for penge, personer og for tjene-

Den tyske forbundskansler Angela Merkel vil gerne have forfatningstraktaten igennem, mens Tyskland har formandskabet i EU.

Merkel vil undgå folkeafstemninger

Derfor gøres udkastet til en forfatning mindre udfordrende. Men vil der reelt ske forandringer?

29. maj 2005 stemte 55 procent af fransk-mændene nej til EU-forfatningen, og deres eksempel blev fulgt 1. juni af hollænderne, der havde 62 procent nej-stemmer.

Dette nej fra to af de seks stater, der i sin tid lagde grunden til EU, lammede længe alle bestræbelser på at gennemføre forfatningen. Men den tyske forbundskansler Angela Merkel prøver alligevel på at få den igennem. Tyskland har formandskabet i EU i første halvdel af 2007.

De farlige afstemninger

Problemet er, at alle 27 medlemslande skal stemme for. Derfor har Merkel arbejdet for, at forslaget til en forfatning får en sådan udformning, at alle lande vil afholde sig fra at sende det til folkeafstemning - bortset fra Irland hvis grundlov kræver en afstemning.

Det betyder ikke, at der skal foretages

væsentlige ændringer i forslaget. Men man kan for eksempel undgå at bruge ordet forfatning. Hvis den for eksempel vedtages i Lissabon, kan man i stedet kalde den Lissabon-traktaten.

Man kan også fjerne artikler om blandt andet fælles flag og fælles nationalhymne, som mange har reageret imod. Og man kan nøjes med at skrive, at chartret om grundlæggende rettigheder er bindende, men ikke en del af forfatningen.

Endelig kan man foretage en mere konkret udformning af det såkaldte »subsidiaritetsprincip«.

Hvad sker der i Danmark?

Statsminister Anders Fogh Rasmussen vil blive udsat for et pres for at lade være med at udskrive en folkeafstemning. Men det pres kan han i praksis kun rette sig efter, hvis der

Forfatningstraktaten

Udkastet til en forfatning for Europa, i Danmark kaldet Forfatningstraktaten, blev udarbejdet af et »konvent«, hvis arbejde var færdigt i juni 2003. Konventet blev ledet af den tidligere franske præsident Valerie Giscard d'Estaing, som spillede en afgørende rolle for udformningen.

Et topmøde skulle have truffet beslutning om teksten i december 2003, men det endte i fiasko, og først på et nyt topmøde i juni 2004 blev den vedtaget. Den endelige underskrivelse fandt sted i oktober 2004.

Herefter skal hvert land godkende teksten, før den kan træde i kraft. Da franskmænd og hollænderne i maj/juni 2005 sagde nej, gik processen i stå og der blev dømt tænkepause.

Meget af modstanden mod forfatningen skyldes, at den ikke tager højde for de problemstillinger, som EU's ledere opridsede ved processens start i blandt andet Laeken-erklæringen:

- »at der er behov for at forbedre og overvåge Unionens og dens institutioners demokratiske legitimitet og åbenhed med henblik på at bringe den tættere på borgerne i medlemsstaterne«.
- »at alt for mange beslutninger træffes hen over hovedet på borgerne, som ønsker en bedre demokratisk kontrol«.
- »og at EU går for vidt og optræder for bureaukratisk på en række områder«.

ikke i juridisk forstand sker overførelse af suveræniteten fra Danmark til EU.

Ifølge Justitsministeriet er der ni områder, hvor det nuværende forslag til forfatning indebærer overførelse af suveræniteten. Og det er nok tvivlsomt, om alle disse punkter vil blive rettet.

Så det er mest sandsynligt, at forslaget om en ny forfatning vil komme til folkeafstemning i Danmark. ♦

steydelser. Alle regler på de områder skulle harmoniseres, så de er ens i alle lande. Det indre marked har derfor medført et meget stort antal love. I EU og især i de enkelte lande er et meget stort antal mennesker beskæftiget med at udforme disse love, og mange andre med at holde øje med at de bliver overholdt.

EU-Kommissionen
2004-2009.
Formanden i midten hedder
José Manuel Barroso.

Den magtfulde kommission

27 kommissærer – og over 50.000 ansatte

I Danmark er det Folketinget eller regeringen, som kommer med forslag til nye love. Det må de ikke i EU – hverken de folkevalgte i parlamentet eller medlemslandenes ministre. Retten til at foreslå nye love – den såkaldte initiativ-ret – tilkommer alene EU-kommissionen. Den består af én kommissær fra hvert af de 27 medlemslande. Kommissærerne er ofte tidligere politikere, men i Kommissionen er de embedsmænd.

De vigtigste lovforslag fra Kommissionen skal Ministerrådet efterfølgende diskutere og

vedtage. Men på en række områder har Kommissionen ret til at træffe endelige afgørelser uden at blande politikerne ind i det.

Kommissærerne har altså en kolossal magt, der ikke findes tilsvarende noget andet sted i verden.

Kan idømme bøder

Udover at forberede forslag til nye regler og ændringer af gamle, skal Kommissionen også kontrollere, at virksomheder og medlemslande overholder EU's regler. Og finder den

uregelmæssigheder, kan den idømme bøder. For eksempel har A. P. Møller fem gange fået en bøde for at overtræde EU's konkurrenceregler.

Kommissionens mange forskellige opgaver kræver en stor administration. Alene forberedelsen af de nye initiativer foregår i cirka 3.000 komitéer og arbejdsgrupper, og dem har offentligheden ikke indsigt i. EU-kommissionen opgør selv, at den har 25.000 embedsmænd i sit brød. Men en undersøgelse, foretaget af den britiske tænketank Open

EU's stats- og regeringsledere samlet til topmøde i foråret 2006. Mellem topmøderne mødes fagministrene for at vedtage løbende lovgivning.

Topmøde i Det Europæiske Råd

EU's 27 statsministre mødes normalt til møde i Det Europæiske Råd fire-fem gange om året. Møderne kaldes i daglig tale »top-møder«. Jo flere gange ministrene mødes, desto mere indflydelse får de, når der skal tages nye beslutninger, for eksempel om udvidelse af unionen eller nye traktater. Statsministrene kan også mødes ved særlige lejligheder. Det gjorde de for eksempel efter terrorangrebet i USA den 11. september 2001.

1992

Den europæiske Union

I 1992 besluttede man sig til at omdanne EF til en Europæisk Union, EU. Maastricht-traktaten, som Unionstraktaten hed, udvidede samarbejdet til også at omfatte militær, møntvæsen, indenrigs- og retspolitik. Dermed begyndte EU at ligne en rigtig stat. Maastricht-traktaten indførte også det såkaldte »subsidiaritetens«-princip. Det blev i Danmark omdøbt til »nærheds-princippet«, hvilket ikke er helt det samme, da lovmængden i EU er steget voldsomt, siden Maastricht-traktaten blev vedtaget.

1.000 milliarder i omløb

EU fordeler hvert år over 100 milliarder euro – altså tæt på 1.000 milliarder danske kroner. Pengene kommer fra medlemslandene, som betaler et »kontingent« for at være med i EU.

Selv om bidraget til EU er småpenge, sammenlignet med hvad de enkelte lande bruger i deres egne lande, så er EU's eget budget også vokset betragteligt. Budgettet svarer cirka til én procent af den samlede bruttonationalindkomst i EU-landene.

Næsten halvdelen af pengene bliver brugt til landbrugsstøtte. Den anden store udgift er de såkaldte strukturfonde, dvs. støtte til udvikling af fattige områder i Europa.

Omkostninger til administration, herunder lønninger og oversættelse udgør lidt over fem procent af budgettet.

Europe viser, at det snarere drejer sig om 54.000. Cirka 40.000 er ifølge Open Europe ansat i selve Kommissionen, mens 12.000 arbejder i forskellige afdelinger som for eksempel EU's miljøagentur i København.

Indtil de seneste udvidelser havde de store medlemslande hver to kommissærer, mens de små havde én. I dag har hvert land én kommissær, men i Nice-traktaten fra 2001 blev der åbnet mulighed for at gøre Kommissionen mindre, så nogle lande i perioder ikke vil have sin egen kommissær. ♦

Embedsmænd kan bestemme

Når EU's Parlament har vedtaget ændringsforslag til et direktiv eller lignende, sker det ofte, at et medlem af Kommissionen rejser sig og meddeler, hvilke ændringer kommissærerne – som er embedsmænd – vil gå med til og hvilke, de ikke kan acceptere.

Den slags vil aldrig kunne foregå i et almindeligt parlament som for eksempel Folketinget. Her kan en embedsmand fra et ministerium ikke tage ordet i folketingssalen og erklære, at ministeriet ikke vil godtage lovændringer, som Folketinget netop har besluttet.

Europaudvalget

Folketingets Europaudvalg mødes én gang om ugen året rundt – bortset fra i august. Forud for møderne har udvalgsmedlemmerne modtaget notater om de sager, der skal diskuteres. Men selve de oplæg, som ministrene vil rejse til Bruxelles med, får de først på mødet. Og kun mundtligt. Elisabeth Arnold (R) er for tiden formand for Europaudvalget.

Ministerrådet er lovgivende

– men 85 procent af beslutningerne tages af embedsmænd.

EU's lovgivende organ hedder Ministerrådet. Uge efter uge mødes ministre fra de 27 medlemslande i Bruxelles for at behandle Kommissionens forslag til ny lovgivning i EU. Ministerrådet har ikke den samme sammensætning fra møde til møde. Fiskeriministrene mødes, hvis emnet er fiskeri, miljøministrene hvis det er om miljø osv. De enkelte ministre beskæftiger sig altså med deres egne områder, mens udenrigsministrene tager sig af de overordnede emner.

Hvis en minister er forhindret i at møde op i Bruxelles, deltager hans eller hendes top-embedsmand i stedet.

Før en dansk minister nikker ja eller nej til forslag på Danmarks vegne, skal han eller hun være sikker på at have opbakning derhjemme fra

et flertal i Folketinget. Det sikrer ministeren ved på forhånd at sikre sig godkendelse fra Folketingets Europaudvalg, der er sammensat på en måde, så de partier, der har flertal i Folketinget, også har det i udvalget.

Reelt er det kun et fåtal af EU-lovene, som når frem til Ministerrådets bord. Der kommer simpelt hen så mange, at det ikke kan lade sig gøre for ministrene at komme igennem dem alle. I praksis forholder de sig kun til større sager, som embedsfolkene længere nede i systemet ikke har kunnet blive enige om.

Omkring 85 procent af beslutningerne i Ministerrådet tages af embedsmænd i forskellige komitéer. Det er hemmeligt, hvem der sidder i disse komitéer, og hvordan de arbejder. ♦

I Danmark stemte vælgerne i første omgang nej til at Danmark skulle være medlem af Unionen (2. juni 1992). I anden omgang, den 18. maj 1993, sagde vælgerne alligevel ja, efter at de var blevet lovet fire undtagelser fra Maastricht-traktaten. De fire undtagelser var; at vi kunne beholde egen møntfod; at vi ikke deltager i overstatsligt samarbejde om politi og retsvæsen; at vi ikke deltager i den militære del af unionsudviklingen; at vi ikke vil have et unionsborgerskab »der ligger på linje med et statsborgerskab i en nationalstat«.

Mere indflydelse til EU-parlamentet

Men det kan ikke selv foreslå eller vedtage nye love.

Den tidligere engelske premierminister Margaret Thatcher kaldte engang EU-parlamentet for et »Mickey Mouse«-parlament. Forstået sådan at man bare legede parlament. Andre har kaldt det en parkeringsplads for udtjente politikere eller politikere, der alligevel aldrig bliver til noget.

Og Ritt Bjerregaard kom alvorligt i klemme, da hun ved sin tiltrædelse som EU-kommissær i 1994 kom for skade at udtale, at Parlamentet ikke var et rigtigt parlament. Det skabte stor vrede hos EU-politikerne. Sandt er det, at parlamentet i mange år ikke var det, som man almindeligvis opfatter som

et parlament. Det er det stadig ikke, men det er på vej.

Fra forsamling til folkevalgt

I de første mange år – fra 1958 til 1979 – var EU-parlamentet en forsamling, som blev udpeget af de enkelte landes parlamenter. Indflydelsen var mest af rådgivende art, men parlamentarikerne arbejdede i alle årene vedholdende og stædigt på at skaffe sig magt, ære og indflydelse.

Efter mange års pres blev det i 1979 gennemført, at der skulle være direkte valg til parlamentet på samme måde som til det danske folketing og de andre nationale parlamenter. Siden hen har også alle traktatændringer stille og roligt givet mere og mere kompetence til EU-parlamentet.

Maastricht-, Amsterdam- og Nice-traktaterne har gjort parlamentet til medlovgiver på de fleste områder. Men dog stadig kun »med«-lovgiver. Regeringerne træffer endnu de endelige beslutninger i Ministerrådet.

Euro-elite

I dag kan ingen længere ignorere EU-parlamentet. Dets medlemmer danner en særlig euro-

EU-parlamentet, antal medlemmer

1958-1972	142
1973-1979	198
1979-1981	410
1981-1986	434
1986-1993	518
1993-1994	567
1995-2004	626
2004-2007	732
2007-2009	785
2009-	732

elite, der ønsker langt mere integration, end hovedparten af befolkningen i medlemslandene. Det oplevede vi senest, da et stort flertal af franskmænd og hollændere i foråret 2005 nedstemte forslaget om, at EU skulle have den forfatning, som både EU-parlamentarikere og andre politikere gik så varmt ind for.

I dag rummer EU-parlamentet 785 politikere. Men samtidig med at deres faktiske indflydelse er vokset, er opbakningen fra befolkningerne dalet. 62 procent stemte til parlamentsvalget i 1979, mens kun 46 gik til

Stemmeprocenten ved valg til EU-parlamentet

	Danmark	EU
1979	47,8	62,5
1984	52,4	59,0
1989	46,2	57,2
1994	52,9	56,8
1999	50,5	49,2
2004	47,9	45,6

Dommere skaber ny politik

13 dommere i Luxembourg har indført mange nye love, selv om det egentligt tilkommer de folkevalgte.

Normalt er det dommers opgave at vurdere, om en lov er overtrådt – og at udmåle en straf, hvis det er sket. Domstolen skal ikke skabe lovene, det skal folkevalgte politikere. Men EU-domstolen er berømt og berygtet for

at være helt anderledes vidtgående. Siden 1960'erne har dommerne jævnligt afsagt domme, der indeholder retningslinjer, som politikerne ikke har kunnet blive enige om.

Man siger at EU-domstolen er »aktivi-

EF-Domstolen består af 27 dommere. Vassilios Skouris har været Domstolens præsident siden 7. oktober 2003.

Tegneren Roald Als havde denne kommentar da Europa-parlamentet i 1999 truede med at afsætte Kommissionen på grund af korruption og svindele med EU-midler. Kommissionen valgte derefter selv at gå af. Bragt i Politiken, 23. marts 1999.

stemmeurnerne i 2004. En af årsagerne til den manglende interesse fra vælgernes side er, at hovedparten af de 785 er ukendte i deres egne lande.

Det vil være et stort demokratisk pro-

blem, hvis EU-parlamentet efterhånden udvikler sig til at være lovgiver for 500 millioner mennesker, hvis det ikke samtidig sørger for at have vælgerne bag sig. ♦

stisk». Det vil sige, at den griber aktivt ind og skaber ny politik. Allerede i 1964 var det EU-domstolen, der bestemte at EU-retten kan overtrumpe de nationale retssystemer. Det anerkendte Danmark dog ikke, da vi meldte os ind i 1972. Op igennem de seneste 50 år har Domstolen afsagt mange vidtgående domme.

I september 2005 bestemte den således, at EU nu også omfatter fælles straffebestemmelser. Det vil sige, at det er Domstolen, der præcist angiver, hvordan et medlemsland skal

straffe en lovovertrædelse. Det er hidtil blevet afvist blankt af Danmark.

Forslaget til EU-forfatning indeholder ganske vist strafferetlige beføjelser til EU, men de gælder jo ikke endnu, fordi forfatningen ikke er vedtaget. EU-domstolen har altså gennemført noget, som de politiske systemer ikke har sagt god for.

I januar i år bestemte EU-domstolen, at den danske lov om bopælspligt er i strid med EU's regler. Loven siger, at folk der køber landbrugsejendomme, skal bo på gården.

Den blev indført, da Danmark blev medlem for at hindre spekulation i opkøb af gårde og affolkning på landet. Den nye dom vakte som andre vidtgående domme stor opsigt blandt danske politikere uanset politisk standpunkt. Ingen af dem ønsker bopælspligten afskaffet. ♦

1995

Udvidelse med tre lande

Østrig, Sverige og Finland bliver medlemmer af EU. Norges vælgere stemmer for anden gang nej til EU-medlemskab. Ingen af de nye medlemslande får nogen varige undtagelser fra EU's regler, men er forpligtede til at indføre fælles valuta, når de er klar til det. Men de svenske vælgere har stemt nej til euroen, ligesom de danske. Nu blev de 12 til de 15 medlemslande.

Slipsemændenes fællesskab

Billedet af en række slipseklædte mænd, der stiller op til fotografering, kender vi fra mange internationale topmøder – også i EU. Da Rom-traktaten blev underskrevet i 1957, blev pennen ført af seks statsledere. Alle mænd. Helt så galt ser det ikke ud i dag – selv om ligestillingen har lange udsigter.

Kun en enkelt af de nuværende 27 statsledere bærer ikke jakkesæt – den tyske Angela Merkel. Blandt de 27 EU-kommissærer finder man otte kvinder – svarende til 29 procent. I Europa-parlamentet som har 785 medlemmer, er 30 procent kvinder.

Selv om det er gået lidt tilbage efter den seneste udvidelse med nye medlemslande, er kvindernes repræsentation i EU's institutioner trods alt bedre end gennemsnittet for de nationale parlamenter. Det skorter da heller ikke på love, erklæringer og målsætninger om ligestilling i EU.

Nyt institut

Hvert år udarbejder EU en redegørelse om, hvad man har gjort for ligestilling. Der er stadig mange opgaver at løse, ikke mindst i de nye medlemslande. EU-parlamentet har foreslået en kvoteordning, så mindst 30 procent af kandidaterne til parlamentsvalget skal være kvinder i alle 25 stater.

EU har også en kommissær for ligestilling. Det er en mand – nemlig den tjekkiske Vladimír Špidla, som også er kommissær for beskæftigelse, sociale anliggender og arbejdsmarkedsforhold.

Et af de nyeste initiativer er oprettelsen af et Europæisk Institut for Ligestilling. Det blev endeligt vedtaget i december 2006 og skal være med til at få gennemført EU's ligestillingspolitik. Institutet kommer til at ligge i Vilnius i Litauen.

1998

Amsterdam-traktaten

Amsterdam-traktaten i 1998 udbyggede Unionen på en lang række af de områder, som blev omfattet af Unionen med Maastricht-traktaten. Blandt andet blev de enkelte landes vetoet afskaffet på flere områder, og EU-parlamentet fik en større indflydelse.

Det vigtigste i Amsterdam-traktaten var at den skulle indføre et »område med frihed, sikker-

EU-skeptiske kvinder

Undersøgelser viser, at de europæiske kvinder generelt er mere EU-skeptiske end mænd. Derfor kan man også se indsatsen som et forsøg på at rette op på det problem, som EU har blandt mange kvinder, mener Anette Borchorst som forsker i køn, velfærdsstat og europæiske forhold.

- Jeg er ikke i tvivl om, at man har haft øje for kvindeandelen, da man for eksempel valgte den nuværende Kommission. Mon Danmark havde fået den vigtige post som landsbrugskommissær (Mariann Fischer Boel), hvis ikke der var en kvindelig kandidat? Men det afspejler også en tendens til, at man i mange lande fokuserer mere på, at der er så få kvinder i de magtfulde fora, siger Anette Borchorst. Først og fremmest ser hun en ligestillet kønsfordeling i institutionerne som et mål for retfærdighed.

- Kvinder skal repræsenteres for mangfoldighedens skyld, ikke på grund af at deres synspunkter er anderledes end mænds. Men ofte vil kvinder i hvert fald sikre, at arbejdsliv og familieliv er på dagsordenen. På nogle punkter har EU været på forkant i forhold til Danmark, påpeger Anette Borchorst og nævner emner som seksuel chikane og kønskvotering samt ligestilling i forskning.

- Den danske lov om ligeløn fra 1976 og om ligebehandling fra 1978 blev begge ved-

taget i forlængelse af EF-direktiver, men måske var det sket alligevel. I hvert fald fik både Sverige og Norge tilsvarende lovgivning uden at være med i EF.

Mainstreaming

Officielt er målet for EU at integrere ligestilling på alle andre områder, den såkaldte mainstreaming-strategi. I praksis sker det dog mest på områder som social- og arbejdsmarkedsforhold og forskningspolitik.

- Hvis man arbejder radikalt med mainstreaming, så er det et effektivt instrument, men somme tider bliver resultatet i stedet, at fokus fjernes fra en målrettet indsats for ligestilling. Der er en tendens til, at ligestilling bliver en niche, hvor kvinderne har deres egen legeplads.

- Men en vurdering af indsatsen i EU må også holdes op mod den nationale lovgivning. Og i Danmark står det meget værre til. Her er mainstreaming nærmest symbolpolitik, siger Anette Borchorst.

Spænder ben

Men hvad nytter indsatsen for ligestilling, hvis den overordnede økonomiske politik spænder ben for gode initiativer? For eksempel blev der i 2000 i en rapport gjort opmærksom på, at billige daginstitutioner, fleksible orlovsordninger og ret til fridage ved

Kvinder skal repræsenteres for mangfoldighedens skyld, ikke fordi deres synspunkter er anderledes end mænds, siger Anette Borchorst, som forsker i køn, velfærdsstat og europæiske forhold.

børns sygdom kunne være en nøgle til at gøre EU til verdens mest konkurrencedygtige økonomi. Det ville øge kvinders beskæftigelse, øge antallet af fødsler, sikre bedre udnyttelse af talenterne og modvirke fattigdom – ud over naturligvis at fremme ligestilling.

- Men det er ligesom ikke den dagsorden, der har været prioriteret, mener Anette Borchorst.

- En konsekvent mainstreaming skulle tænke på konsekvenserne for ligestilling, når man gennemfører udliciteringer og privatiseringer af velfærdsydelser. Kvinder er mere skeptiske end mænd over for anbefalinger i den retning, men sagen er nok, at politikken afspejler den holdning, der er i de enkelte regeringer, siger hun. ♦

Kvindeandel i Parlamentet:

1979:	17 %
1989:	19 %
1994:	26 %
1999:	30 %
2003:	31 %
2007:	30 %

Kvinderepræsentation i Europa-parlamentet i procent af samtlige medlemmer. Kvindernes andel er steget kraftigt siden det første valg i 1979 og toppede i 2003 med 31 procent. De nye medlemslande er forklaringen på den lille nedgang siden da.

hed og retfærdighed«. Det betød at landene skulle afskaffe grænsekontrollen mellem de enkelte lande, så alle kan føle sig som borgere i et fælles område. Til gengæld skulle de ydre grænser sikres i fællesskab, og der blev derfor brug for mere samarbejde om politi- og retsvæsen, samt grænsekontrol og sikkerhedspolitik.

EU & kristendommen

Den kristendemokratiske bevægelse blev den vigtigste politiske kraft i det europæiske integrationsprojekt. I dag sætter den sine tydelige spor i debatten om forfatningen.

I diskussionen om en fælles grundlov – forfatning – for EU-landene, har der været stærkt delte meninger om, hvorvidt det skal fremgå, at unionen hviler på et kristent grundlag – eller om religion og politik skal holdes helt adskilt.

I Danmark er den kristendemokratiske bevægelse ikke videre udbredt. Det politiske parti, der har samme grundlag – Kristendemokraterne – er for tiden ikke repræsenteret i Folketinget. Helt anderledes ser det ud i resten af Europa. I flere lande spiller det kristendemokratiske parti en stor rolle.

De to tyske forbundskanslere Helmut Kohl (1982-98) og Angela Merkel (kansler fra 2005) er blandt de mest betydningsfulde medlemmer af bevægelsen.

Topprioritet for Merkel

Tyskland har for tiden formandskabet, og i den forbindelse har Angela Merkel givet udtryk for, at vedtagelsen af EU-forfatningen vil have meget høj prioritet. Hun placerer sig hermed i lige linje efter Helmut Kohl, som også var ivrig tilhænger af mest mulig integration i EU.

Det er ikke tilfældigt, at de to magtfulde tyske politikere har prioriteret EU og det europæiske integrationsprojekt så højt. Det er en del af deres partis ideologi.

EU's fædre var kristendemokrater

Det var i høj grad folk fra de kristendemokratiske partier, der tog initiativet til De europæiske Fællesskaber. Ud af de seks-syv personer, som man normalt benævner som »EU's fædre«, er flertallet kristendemokrater. Det er de samme personer, som i årene forinden skabte den kristendemokratiske bevægelse, som fandt grund i en række europæiske stater.

Disse partier optrådte under dannelsen af De europæiske Fællesskaber som en fast sammentømret blok. De politiske ledere fra de kristendemokratiske partier – personligheder som Tysklands forbundskansler Konrad Adenauer, Italiens stats- og udenrigsminister Alcide de Gasperi og Frankrigs udenrigsminister Robert Schuman – kendte hinanden personligt og udgjorde et netværk.

2001

Nice-traktaten

Som alle EU's traktater er også EU's nuværende traktatgrundlag opkaldt efter den by, hvor den blev vedtaget af EU's statsministre i december 2001. Nice-traktaten skulle især gennemføre en ny fordeling af magten mellem store og små lande – før en udvidelse af EU med nye lande kunne komme på tale. De store lande frygtede en fremtid, hvor de ville kunne nedstemmes af en masse små lande. Resultatet af Nice-traktaten blev derfor en langt større

Den tyske forbundskansler Angela Merkel er kristendemokrat. Hun mener, at der i forfatningen skal henvises til Europas kristne arv og værdier. Vinder hendes synspunkt, vil det muslimske Tyrkiet i praksis være udelukket som medlem.

Derfor blev den kristendemokratiske bevægelse den største politiske kraft i det europæiske integrationsprojekt.

Udkastet klar i 1932

Udkastet til det, der i dag er EU, var allerede på kristendemokraternes tegnebord så tidligt som i 1932. På dette tidspunkt udarbejdede yngre kristendemokratiske politikere en resolution, som krævede en europæisk union og et fællesmarked. I det hele taget var den interne kristendemokratiske debat og politikudvikling først i 1930'erne i høj grad bestemt af ønsket om europæisk integration.

De unge kristendemokrater var endnu ikke i en position, hvor de kunne føre visionerne ud i livet. Men små 20 år efter var de samme politikere i stand til at virkeliggøre deres fælles drøm.

Fingeraftryk på forfatningen

Angela Merkels udmelding om, at der skal ske en afklaring i forhold til EU-forfatningen, rejser en række spørgsmål. Da man forberedte forfatningen, var der debat om, hvorvidt Gud eller i det mindste den kristne arv skulle nævnes i teksten. Kompromiset blev en henvisning til Europas religiøse arv.

Efter et møde med pave Benedikt den 16. i august 2006 ønskede Angela Merkel imidlertid denne formulering ændret, så der i EU-forfatningen henvises til Europas kristne arv og værdier. Vedtages en sådan formulering, vil det i realiteten betyde at Tyrkiet som et muslimsk land er udelukket fra EU-medlemskab.

Gud er med

Imidlertid er dette kernen af den kristendemokratiske vision: EU-parlamentets nylvalgte formand, den tyske kristendemokrat Hans-Gert Pöttering mener, at man vil gå »målrettet« efter at få en reference til Gud i

den nye forfatning. Angela Merkel følger op: »Jeg mener traktaten skal knyttes til kristendommen og Gud, fordi kristendommen har spillet så afgørende en faktor i Europas udvikling«, har hun sagt i følge Kristendemokratiske visioner anno 2007. ♦

magt til de største lande i Unionen. Nice-traktaten beskar også landenes varetøler til fordel for beslutninger på overstatsligt niveau, i lighed med de tidligere traktatændringer i 1986, 1993 og 1998. En vigtig nyskabelse var også det såkaldte »forstærkede samarbejde«. Det betyder, at traktaten nu tillader en gruppe lande – sagt på cykelsportssprog – »at gå i udbrud«. En mindre gruppe lande kan vedtage et samarbejde – for eksempel om fælles militær – uden at der i øvrigt er enighed om det i EU.

Fransk embedsmand »opfandt« EU

EU fejrer 50-års jubilæet for underskrivelsen af Rom-traktaten i 1957. En fransk embedsmand var hovedarkitekt.

Forslaget om at landene i Vesteuropa skulle slå deres kul- og stålindustrier sammen blev fremsat i 1950 af den franske udenrigsminister Robert Schuman, men idéen var fostret af Jean Monnet – leder af den franske kommission for planlægning.

Monnet var oprindelig forretningsmand, men han havde en tid arbejdet for Folkeforbundet i Genève, og han ledede de franske

indkøb af våben og andre vigtige forsyninger, da 2. Verdenskrig brød ud i september 1939.

På den tid var Frankrig i forbund med England, men Monnet blev til sin forbavelse klar over, at de to lande ikke samarbejdede om deres indkøb, og dermed tit kom til at drive priserne op.

Monnet fik gennemført, at der blev ned-sat et udvalg, som skulle samordne de to lan-

des indkøb, og han blev selv leder af udvalget. I maj 1940 blev Monnet leder af de engelske indkøb af varer, og han fik i den forbindelse et nært samarbejde med Charles de Gaulle, der blev leder af den første franske regering efter krigen.

De Gaulle gjorde Monnet til leder af den kommission, der skulle genopbygge Frankrig efter krigen, og Monnet løste opgaven med

2005

Udvidelse med 10 lande

1. maj 2005 blev 10 nye lande medlemmer af EU på én gang. Det var den hidtil største udvidelse af EU. De nye EU-lande er alle fattige i forhold til de gamle EU-lande, og de håber gennem medlemskabet at blive rigere. Dels ved adgangen til at sælge varer i EU og dels ved at få landbrugsstøtte og bistand fra EU. Flere af landene håber desuden at EU-medlemskabet vil give dem en form for sikkerhed i forhold til Rusland/Sovjetunionen, som de tidligere har været domineret af.

Monnet var oprindeligt forretningsmand. Efter verdenskrigen blev han leder af den kommission, der skulle genopbygge Frankrig. Han var hovedarkitekten bag det Europæiske Kul- og Stålfællesskab, som var forløberen for EU.

stor dygtighed. Trods en række svage regeringer oplevede landet en økonomisk fremgang, der på flere områder mindede om den, der skete i Vesttyskland.

Problemerne omkring Saar

Men netop omkring 1950 blev Frankrig ramt af et problem, der truede landets vigtige stålindustri. Provinsen Saar ønskede at vende tilbage til Tyskland.

Saar var efter 2. Verdenskrig kommet under fransk styre, og provinsens tyske indbyggere havde ved en folkeafstemning i 1947 sagt ja til at være i økonomisk forbund med Frankrig. Men i takt med Vesttysklands fremgang skiftede stemningen, og det var snart kun et spørgsmål om tid, før Saar igen ville blive tysk. Saar havde store miner med den type kul, der var egnet til brug i stålværker, og Saars kul spillede på den tid en afgørende rolle for de franske stålværker i Lorraine, fordi de to områder lå tæt på hinanden.

Samtidig frygtede mange franskmænd, at historien ville gentage sig, og at de igen ville blive truet af et økonomisk og militært stærkt Tyskland.

Ville have England med

Jean Monnet delte næppe denne bekymring, men han betragtede krisen i Saar som en glimrende lejlighed til at skabe et fællesskab mellem landene i Vesteuropa, først og fremmest Frankrig, England og Tyskland.

Monnet var især ivrig efter at få England med. Landet var endnu på det tidspunkt den stærkeste magt i Vesteuropa og havde også en stor kulproduktion og stålindustri. Men den engelske regering sagde nej. Den ønskede ikke at få sine miner og værker lagt under en myndighed, som den ikke havde kontrol over.

Vesttyskland var til gengæld glad for forslaget. Forbundskansler Konrad Adenauer fandt, at det gav tyskerne mulighed for at komme ud af den isolation, som havde præget landet siden 1945.

Italienerne havde en lignende holdning, og hollændere og belgiere deltog gerne i et samarbejde som omfattede både Frankrig og Tyskland. Og ved at lægge hovedsædet i Luxembourg undgik Monnet et slagsmål mellem landene om, hvem der skulle have hovedsædet.

Det spillede nok også en rolle for ham, at Luxembourg havde fransk som officielt sprog. ♦

EU'S FÆDRE · EU'S FÆDRE · EU'S FÆDRE

Betegnelsen »EU's fædre« dækker de politikere, der i særlig grad var optaget af at få etableret det europæiske samarbejde, som blev forløberen for EU. Blandt de vigtigste af disse grundlæggere kan nævnes:

- Konrad Adenauer, grundlægger af det tyske kristendemokratiske parti, CDU. Forbundsrepublikken Tysklands første kansler 1949-63.
- Alcide de Gasperi, kristendemokrat. Stats- og udenrigsminister i Italien fra 1945-50.
- Robert Schuman, kristendemokrat. Udenrigsminister i Frankrig fra 1948 til 1952.
- Jean Monnet, ledede i 1946 udarbejdelsen af Monnet-planen for genrejsning af Frankrigs økonomiske liv. Præsident for Kul- og Stållunionen 1952-55.
- Paul-Henri Spaak, præsident for den rådgivende forsamling under Europarådet 1949-51.

På den anden side har de nye EU-lande været nødt til at indføre alle de love, som EU gennem tiden har besluttet. Det er mere end 90.000 siders lovgivning, som de nye lande skal kopiere.

Et særligt problem i udvidelsen er landbrugspolitikken. Landbrugsordningerne er meget kostbare for EU – halvdelen af pengene går til landbrugsstøtte. Efter udvidelsen er der langt flere landmænd, og det ville have ført til en eksplosion i udgifterne. I stedet for at skære ned på støtten, valgte man i stedet at fortsætte landbrugspolitikken frem til år 2013, men samtidig begrænse de nye landes adgang til støtten.

»En helgen i jakkesæt«

9. maj 1950 præsenterede Frankrigs udenrigsminister Robert Schuman og Tysklands forbundskansler Konrad Adenauer Kul- og Stålnunionen – grundstenen til det, der i dag er EU.

Projektet blev offentliggjort ved to presse-møder – og emnet var europæisk forsoning fem år efter verdenskrigens afslutning.

I Paris spurgte de franske journalister Robert Schuman, hvor dette spring ud i det ukendte ville lande. »Det ved jeg ikke«, svarede Schuman. »Men der bliver ikke flere krige mellem Tyskland og Frankrig.«

I Bonn spurgte de tyske journalister Kon-

rad Adenauer, hvor meget dette projekt ville koste. »Det ved jeg ikke«, svarede Adenauer. »Men der bliver ikke flere krige mellem Tyskland og Frankrig.«

Enigheden og den fælles vision blot fem år efter afslutningen af 2. Verdenskrig blev understøttet af det personlige venskab mellem de to statsledere. Adenauer og Schuman havde været venner, lige siden de mødte hin-

Robert Schuman. Sammen med Jean Monnet lancerede han den såkaldte Schuman-plan for det Europæiske Kul- og Stålfællesskab. Schuman var fransk justitsminister 1955-1956 og fortsatte sit arbejde for europæisk integration, bl.a. som formand for Europa-Parlamentet 1958-1960.

Katolikker vil gøre Schuman hellig

Grundlæggerne af De europæiske Fællesskaber er stort set ukendte for de fleste danskere. Men helt anderledes er det andre steder i Europa. Her huskes EU's fædre med den største ærbødighed. Den lokale komite for katolikker i Bayern har for eksempel i flere år forsøgt at få den franske politiker Robert Schuman (1886-1963) saligkåret. Inden for den katolske kirke indebærer en saligkåring, at den pågældende har levet et sådant liv, at han eller hun kan betragtes som salig og dyrkes i et bestemt område.

Komiteen mener, at Robert Schuman er et forbillede for kristne om at gøre det kristne budskab synligt i politik og i samfundet som helhed.

Han var talsmand for tanken om et forenet Europa i en tid, hvor der i mange europæiske stater kun var en begrænset forståelse for andet end nationale visioner. Han gik ind for et fredeligt Europa på et kristent værdigrundlag. Sådan argumenterer komiteen, der blandt andet bakkes op af den franske præsident Jacques Chirac.

Saligkåringen er dog indtil videre strandet på, at man ikke har kunnet påvise, at der har fundet et mirakel sted på Robert Schumans forbøn. For at kunne anerkendes som salig af den katolske kirke, er det en betingelse, at man har fremkaldt et mirakel. ♦

anden som studerende i Bonn i årene før 1. Verdenskrig. Konrad Adenauer har om Robert Schuman udtalt, at han var »en helgen i jakkesæt«. Mellem krigene havde de to tilhørt en kreds af romersk-katolske intellektuelle, som forudså truslen fra Hitlers nationalsocialisme og opfordrede til »forebyggende modstand« mod nazismen.

Europæisk enhed i egen person

Robert Schuman udgør som person et eksempel på europæisk forening. Han blev født i 1886 i Luxembourg og fik sin juridiske uddannelse gennem studier ved tyske universiteter. Den politiske karriere omfattede flere ministerposter i franske regeringer. Robert Schumans livshistorie blev bestemt af den kendsgerning, at han levede i et af Europas brændpunkter – grænselandet Alsace-

Lorraine-Moselle, som skiftevis hørte under Frankrig og Tyskland, alt efter hvordan krigslykken vendte i den tysk-franske krig og de to verdenskrige.

Schuman arbejdede før 1. Verdenskrig som advokat i Lorraine. Fra 1919, dvs. efter at Alsace-Lorraine igen var blevet en del af Frankrig, var han deputeret fra departementet Moselle. Han deltog i Paul Reynauds krigsregering i 1940 og støttede Pétain efter Frankrigs fald. Han brød dog med denne allerede i juli 1940 på grund af samarbejdspolitikken. I september blev han fængslet af tyskerne, men det lykkedes ham at flygte i 1942, hvorefter han tilsluttede sig den franske modstandsbevægelse.

Kristelig demokrat

Schuman var med til at stifte det kristen-

demokratiske parti, Mouvement Républicain Populaire (MRP). Partiet havde rod i den katolske modstandsbevægelse og det tidlige kristendemokratiske parti, Parti Démocrate Populaire.

MRP var et centrumparti, der hældede til venstre snarere end til højre. I dag indgår partiet i Union pour la Démocratie Française (UDF).

Efter krigen var Schuman deputeret frem til 1962. Han var finansminister under Bidault i 1946 og regeringsleder 1947-48. I denne periode stod han for en inflationsdæmpende politik og en hård kurs over for de store strejker, som blev ledet af den stærke kommunistiske del af fagbevægelsen. Som udenrigsminister i 1948-53 arbejdede Schuman ihærdigt for fransk-tysk forsoning og europæisk integration. ♦

Rom-traktaten underskrives 25. marts 1957.

2007

Udvidelse med to lande

Januar 2007 blev Bulgarien og Rumænien medlemmer af EU. Dermed nåede Unionen op på 27 medlemslande og knap 500 millioner borgere i alt.

10 UDFORDRINGER FOR FREMTIDEN

50-års fødselaren kan ikke hvile længe oven på fødselsdagsfestlighederne. Der er rigeligt at tage fat på. NOTAT opregner her 10 af de vigtigste udfordringer for fremtiden og vil behandle emnerne i kommende tema-numre.

1. ÅBENHEDEN

Det er almindelig kendt at EU har problemer med åbenhed omkring tilblivelsen af lovene. 70 % af alle EU's love bliver vedtaget i de 300 hemmelige arbejdsgrupper under Rådet. 3.000 hemmelige arbejdsgrupper bistår Kommissionen med forberedelsen og gennemførelsen af lovene. Men vi ved ikke, hvem der sidder i disse arbejdsgrupper. Der er 15.000 lobbyister i Bruxelles, men ingen tvungen registrering af hvem de repræsenterer.

Vil det lykkes at ændre, så EU-lovgivningen bliver omfattet af samme gennemsækelighed som den nationale lovgivning?

2. TYRKIET

Skal Tyrkiet være medlem af EU? På den ene side har man lovet landet medlemskab og er begyndt på optagelsesforhandlingerne. På den anden side er vælgerne dybt skeptiske, hvis landet skal med i f.eks. den frie bevægelighed for arbejdskraft. Landet har en hurtigt voksende befolkning og vil i EU få lige så mange stemmer som Tyskland, hvis EU-forfatningen vedtages. Og hvad så med de europæiske lande Ukraine og Hviderusland? Dem kommer man vel heller ikke uden om, hvis de en dag ønsker optagelse og kan leve op til kriterierne for optagelse?

3. MAGTBALANCEN

De store lande i EU har frygtet udvidelsen

efter Murens fald, fordi der – bortset fra Polen – var tale om mindre og mellemstore lande. Store lande som Tyskland og Frankrig frygtede at blive dirigeret af et flertal af mindre lande. Derfor fik de store lande flere stemmer, da Nice-traktaten trådte i kraft i 2003, og især Tyskland får endnu flere stemmer ifølge udkastet til en forfatning for Europa. Men der er en balance: Vil den holde, eller bliver de små lande kørt over, eller omvendt: Bliver de store lande trætte af de små og kører selv løbet?

4. LANDBRUGSSTØTTEN

Op imod halvdelen af EU's penge bruges på at støtte landbruget, til stor skade for omverdenen og uden at almindelige bønder er blevet rige af den grund. Ved talrige lejligheder har politikerne talt om at skære ned på eller på længere sigt afvikle støtten helt. Men nu er 27 lande begyndt at modtage landbrugsstøtte, og vil det så lykkes at få støtten bragt ned eller afskaffet?

5. CENTRALISMEN

En væsentlig årsag til nej'erne til EU, ikke kun i Danmark, men også i Frankrig og Holland, er EU's omsiggribende natur. Ifølge officielle optællinger omfatter EU's samlede regelsæt nu 90.000 sider, som nye medlemslande skal overtage i egen lovgivning. På en del politiske områder har EU overtaget mere end 70 procent af lovgivningen fra de nationale parla-

menter. Mange folk føler at de bestemmer alt for meget i Bruxelles – vil det lykkes EU at takle denne skepsis?

6. LOBBYISMEN

Den fælles lovgivning i Bruxelles er et yndet mål for lobbyister, der søger at påvirke lovene til egen fordel. Problemet er, at det er meget dyrt at have lobbyister i Bruxelles, så påvirkningsindsatsen er ofte til fordel for store og kapitalstærke firmaer og til ugunst for blandt andet forbrugerinteresser. Alle danske partier er enige om at kræve mere offentlighed om lobbyisternes arbejde i EU, men vil det lykkes at komme igennem med det og andre tiltag til at begrænse deres indflydelse?

7. DEMOKRATIET

Alle 27 medlemslande skal, for at kunne være medlem af EU, være fungerende demokratier. Men det er en gammel sandhed, at hvis EU selv skulle søge om optagelse i EU, ville man dumpe på demokrati-kravene. Unionen lever ikke selv op til det folkestyre, man kræver af medlemslandene, selv om den har overtaget store dele af lovgivningen. Vil det lykkes at lave folkestyre i et EU med 500 millioner mennesker, og ikke mindst: Hvordan?

8. SUPERMAGTEN

I den nuværende union bor knap 500 millioner, i USA bor omkring 270 millioner menne-

2009

En forfatning for EU?

Processen blev sat i gang i december 2001, da EU's statsministre vedtog at nedsætte et såkaldt »konvent« om EU's fremtid. I juni 2003 afleverede konventet sit forslag. Et af de væsentligste punkter er at hver enkelt borger skal have

sker. Unionen er den største handelsmagt i verden. Nogle siger, at unionen skal varetage sine interesser og være politisk stormagt på linje med USA, andre lægger vægt på at Unionen i stedet skal styrke verdenssamfundets institutioner som FN. Udfordringen er:

Hvordan skal man opføre sig som økonomisk supermagt? Og hvordan håndterer Unionen en fremtid, hvor Indien og Kina med hver over en milliard mennesker, bliver de økonomiske supermagter?

9. FRÅDS

En almindelig embedsmand placeret i øverste del af EU-systemet tjener mere end de fleste statsministre i medlemslandene. Selv lavtlønnede EU-funktionærer i institutionerne tjener langt mere end den almindelige

borger og er samtidig næsten skattefrie. Især i de nye lande med lave lønninger i deres egen administration, giver det nogle voldsomme skel. Man taler om at der har udviklet sig en særlig euro-klasse. Vil det lykkes at beskære lønudviklingen, så den igen kommer mere i føling med de vilkår som andre mennesker har?

10. SVINDEL

Man regner med at op til 10 procent af Unionens budget forsvinder ud i den blå luft. I de seneste 12 år har EU's egne revisorer, Den europæiske Revisionsret, nægtet at sige god for regnskabet. Det er ikke til at kontrollere, hvem der har fået hvilke penge, siger revisorerne. Vil det lykkes at få styr på regnskaberne og etablere tillid til pengestrømmene? ♦

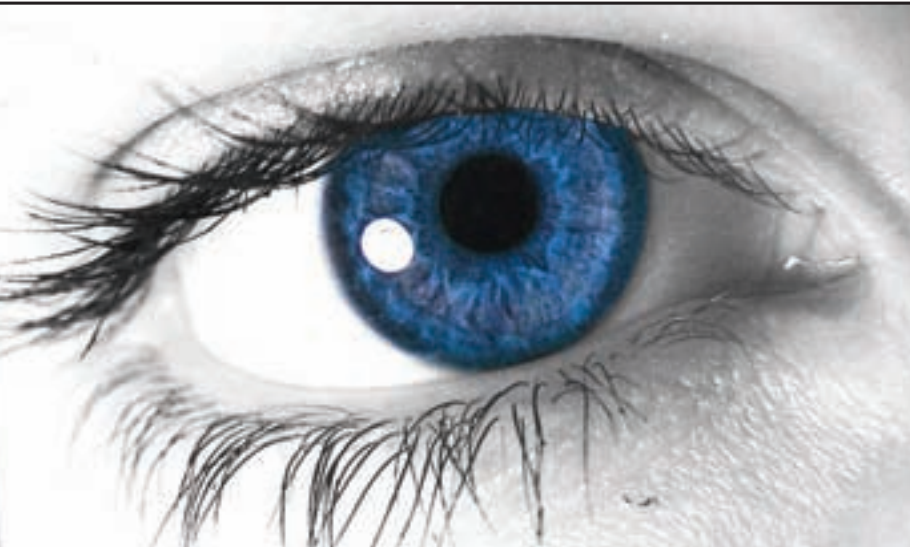

2010

direkte rettigheder og pligter i forhold til EU, ligesom i forholdet til de enkelte stater. Forfatningen skulle også omfatte fælles valuta, fælles flag, fælles motto, fælles nationalmelodi og fælles helligdag; en Europadag den 9. maj.

Udvidelse med nye lande?

Ansøgerlandet Kroatien er måske klar. 5 år senere måske Bosnien og Tyrkiet.

Med 11 gennemarbejdede temaer om året får læserne en unik samling af viden om EU's rolle. Og så i flottere udstyr.

Nyt NOTAT

Fra og med dette nummer udkommer NOTAT hver måned i et helt nyt format. Dette første blad er lidt atypisk, fordi det handler om EU i 50 år og derfor mere bliver et tilbageblik end det fremadrettede blik, vi ellers vil have.

En vigtig ting ved omlægningen er, at vi tematiserer de enkelte numre. Det er for at kunne give den sammenhæng, fordybelse og indsigt, som er en stor mangelvare i den tiltagende hurtige nyhedsstrøm. NOTAT vil også være nyheder, men inden for det tema som det pågældende nummer omhandler.

Den politiske virkelighed har ændret sig, siden NOTAT startede for 34 år siden. EU er som kraftcenter blevet det sted hvor tingene sker og integrationen fortsætter i både bredden og dybden. Der er nu 27 medlemslande og der sker løbende nye store spring. Senest beslutningen om liberalisering af hele servicesektoren, som i øvrigt også kører på verdensplan via WTO.

Men pressens fokus er stadig mest på Christiansborg og den hjemlige politiske scene, selv om det er EU, der beslutningsmæssigt er blevet den store motor.

Derfor er der brug for et NOTAT, der har fokus på EU's rolle – et NOTAT som kan give en indsigt i hvad og hvordan, der besluttes på de forskellige samfundsområder, og hvem der gør det.

Kommende numre bliver blandt andet om: EU's fødevarerpolitik, det demokratiske underskud, energipolitikken, en fælles udenrigspolitik, EU og landenes velfærdsmodeller, handelspolitikken og u-landene, Tyrkiet og EU-medlemskabet. Men vi hører også gerne læsernes ønsker til emner vi bør behandle.

Vi vil gerne vise det nye produkt og tilbyder derfor blandt **gratis på prøve i 3 måneder**. Bestil abonnement på hjemmesiden www.notat.dk, send en mail til dorte@notat.dk eller ring 86 48 16 00. ♦

Mere information om EU

På disse hjemmesider kan du finde alt, hvad du måtte ønske at vide omkring EU.

www.eu-oplysningen.dk
Folketingets EU-oplysning

www.europa.eu
EU's officielle hjemmeside, oprettet af Europa-kommissionen.

www.europa-kommissionen.dk
Europa-kommissionens danske repræsentation

www.euoparl.dk
Europa-Parlamentets kontor i Danmark

www.euoparl.europa.eu
Europa-parlamentets officielle hjemmeside

www.eur-lex.europa.eu
Fælles portal til al EU-lovgivning

www.notat.dk
EU-avis med artikelarkiv fra 1999

www.folketinget.dk
Folketingets hjemmeside med links til de politiske partier

www.euobserver.dk
Dansksproget hjemmeside med nyheder om udviklingen i EU og Europa

www.euobserver.com
Redaktionel uafhængig internet-avis om udviklingen i EU og Europa. Engelsksproget

www.deo.dk
Oplysningsforbund med fokus på demokrati i Europa

www.euabc.dk
En internetordbog om EU med nyttige links.

Organisationerne der arbejder med EU-spørgsmål, hvor du kan møde forskellige holdninger og engagere dig i debatten.

www.j.dk
JuniBevægelsen, dannet i 1992

www.nyteuropa.org
Nyt Europa, dannet i 1998

www.europabevaegelsen.dk
Europabevægelsen, dannet i 1947

www.folkebevaegelsen.dk
Folkebevægelsen mod EU, dannet i 1972

www.udfordringeuropa.dk
Udfordring Europa, dannet i 2005

Næste nummer er om EU og fødevarerne:

»Med EU til bords«

Det Blå Svin banede vejen

De østrigske såkaldte energi-sodavand Blå Svin og Shark var ikke tilladt at sælge i Danmark. Sodavandene er nemlig beriget med ekstra tilsætningsstoffer som kan holde folk vågne, blandt andet ekstra koffein. Men i Danmark har det været forbudt at sælge såkaldt berigede fødevarer, for eksempel slik beriget med ekstra vitaminer og juice med ekstra mineraler. Det fik en dansk importør til at gå til EU-domstolen for at få Danmark dømt for at hindre EU's Indre Marked. Danmark tabte med et brag til »Blå Svin«, og vejen er nu banet for langt flere berigede fødevarer.

Magten over maden

Modstanden mod kunstig mad er stor blandt forbrugere i Europa. Men hos EU-kommissionen vejer det tungt, hvad industrien siger. Takket være indviklede stemmeregler, kan Kommissionen få sin vilje over medlemslandene, selv om det på papiret ser ud til at være medlemslandenes ministre, der bestemmer.

Mere madsminke

Da Danmark blev dømt i den såkaldte madsminkesag, var det samtidig en dom i en årelang kamp for en »miljøgaranti«, der tillader de enkelte lande at have bedre regler end EU's. Danmark blev tvunget til at tillade mere og flere sulfitter i maden.

Kan bestilles på notat@notat.dk

Test din viden

Svarene kan findes i bladet.

1 Hvad hed det europæiske samarbejde, som var forløber for EU?	a) Korn- og kødfællesskabet	b) Kul- og Stålfællesskabet	c) Industri- og Atomfællesskabet
2. Hvor mange sider fylder EU's lovgivning i dag?	a) over 60.000	b) over 90.000	c) over 120.000
3. Hvornår blev Danmark EU-medlem?	a) 1957	b) 1969	c) 1973
4. Hvornår blev der for første gang holdt direkte valg til Europa-parlamentet?	a) 1966	b) 1974	c) 1979
5. Hvilket af følgende lande er ikke medlem af EU	a) Finland	b) Norge	c) Malta
6. Hvilken af EU's institutioner kan fremsætte lovforslag?	a) Parlamentet	b) Kommissionen	c) Ministerrådet
7. Hvor mange EU-lobbyister arbejder i Bruxelles ifølge EU-Kommissionen?	a) ca. 8.000	b) ca. 15.000	c) ca. 25.000
8. Hvor mange forsøg mener Per Stig Møller der er gjort for at samle Europa?	a) 98	b) 158	c) 239
9. Hvilket af følgende lande blev medlem af EU 1. januar 2007?	a) Bulgarien	b) Ungarn	c) Kroatien
10 Hvor mange lande er i marts 2007 medlemmer af EU?	a) 15	b) 25	c) 27